

Astra film

O pasiune contaminantă pentru documentar

Convorbire cu Dumitru Budrala, directorul Festivalului

Astra Film Festival a ajuns la aniversare. Ce înseamnă pentru dumneavoastră ediția a zecea a festivalului pe care l-ați inițiat în urmă cu 16 ani?

Anca Poernaru

La o ediție jubiliară, am făcut un program de sărbătoare, un program foarte bogat. Pentru mine și echipa cu care lucrez reprezintă o mare bucurie faptul că pasiunea de a vedea filme documentare internaționale, filme ce prezintă cotidianul, mentalitățile din toate colțurile lumii a contaminat și pe mulți alții. Mii de oameni pornesc din toată România, din străinătate (Australia, India, SUA și Europa) înspre Sibiu, la Casa de Cultură, care se transformă în „biserica documentarului” (cum a numit-o Michael York) pentru o săptămână

la Astra Film Festival. Acest lucru este minunat, o mare satisfacție după munca de mai mult de un an pentru pregătirea acestui eveniment complex.

Toată lumea o știe: 2009 este un an de criză. Ca director al celui mai important festival de film documentar din România, cum percepeți efectele recesiunii economice? Într-adevăr, am avut răspunsuri surprinzătoare la capitolul suport financiar, cu explicația crizei economice. Am înțeles apoi că au fost doar pretexte, mai bine zis scuze penibile, cum ar fi din partea Ministerului Culturii, care dă în timp de criză bani frumoși la anumite festivaluri, milioane de euro, și la altele ridicol de puțin, cum se întâmplă și în cazul nostru. Ar fi bine ca și în România să ajungem la situația europeană și, atunci când este vorba de distribuirea fondurilor publice pentru cultură, să fie evaluate proiectele în ansamblu, iar rezultatele să nu depindă de capriciile unor miniștri care ajung în funcție și împart banii noștri pe ce vor ei și cum vor ei. Și încă ceva: ne dă speranțe faptul, că în timp de criză, la Bruxelles dosarul festivalului nostru a intrat în competiție cu mii de festivaluri din Europa și nu trebuia să mergem acolo nici cu caltaboș, nici cu alte minuni mioritice. Astra Film Festival a fost selectat pe baza rezultatelor prezentate în dosar spre finanțare de Media Desk (fonduri europene destinate sprijinului financiar al festivalurilor europene). În 2009 au fost finanțate în total 43 de festivaluri din toată Europa, dintre care două din România: Astra Film Festival Sibiu și TIFF Cluj.

.....continuare în pagina 3

Carmen Meets Borat deschide ediția jubiliară a Astra Film Festival

Astăzi, de la ora 19:00, se deschide oficial, în sala mare a Casei de Cultură din Sibiu, cea de-a zecea ediție a festivalului internațional de film documentar **Astra Film Festival**. Această ediție jubiliară a Festivalului marchează și împlinirea a două decenii de film documentar românesc postcomunist. Pentru aceasta, organizatorii au pregătit programe speciale și au organizat evenimente prin care își propun atât să promoveze cele mai noi realizări în domeniu, cât și să asigure un viitor producțiilor autohtone aparținând genului.

De altfel, filmul de deschidere a Festivalului, programat în aceeași sală de la ora 19:30, este unul dintre titlurile cele mai apreciate și atractive ale programului „Made in Romania”, *Carmen face cunoștință cu Borat / Carmen Meets Borat* (Olanda, 2008) de Mercedes Stalenhoeof. Programul „Made in Romania” include documentare ale căror autori și subiecte își au originea în această țară, dar și producții realizate de cinești străini în și despre România (cazul filmului de deschidere). Astfel, documentarele din acest program dezvăluie spectatorilor diverse perspective și viziuni, din interior și din exterior, asupra realităților românești recente.

Filmul lui Mercedes Stalenhoeof a fost selecționat de numeroase festivaluri de film importante ale lumii. Luni seară, îi revine onoarea de a deschide cel mai mare și cel mai longeviv festival de film documentar din România.

.....continuare în pagina 3

.....continuare din pagina 1

O pasiune contaminantă pentru documentar

Și anul acesta, Festivalul propune numeroase evenimente, unele dintre ele fiind dedicate documentarului românesc. De ce ați acordat o atenție specială filmelor autohtone și ce așteptări aveți de la aceste evenimente?

În primul rând, pentru a aduce în maximă atenție documentarul românesc, ca produs cultural. În ultimii 20 de ani, s-au produs în jur de 170 de filme documentare românești (producții românești despre România). Doar această simplă statistică poate reprezenta în sine un semnal de alarmă: sunt foarte puține producții documentare românești despre România! În România nu sunt cunoscute aceste filme! Numărați, vă rog, câte documentare românești cunoașteți... Planul nostru este ca în acest program special să se discute nu numai problemele generale (lipsa unui sistem de promovare, a finanțării, a politicii coerente, legislative etc., care împreună au adus la această situație), dar și realizările în acest domeniu, și să vedem cu ce resurse funcționează organizațiile, instituțiile care ajută dezvoltarea documentarului românesc, care sunt planurile și proiectele, precum și să încercăm să mișcăm ceva înspre bine.

.....continuare din pagina 1

Carmen Meets Borat deschide ediția jubiliară a Astra Film Festival

„Sunt 20 de ani de documentar românesc la Sibiu. Astăzi, de peste tot din lume avem invitați, atât ca public, cât și oameni care-și prezintă realizările. Pentru noi este o sărbătoare a documentarului românesc, dacă ne gândim că s-au înscris 1.000 de filme, ne gândim că sunt 80 de premiere la acest festival în care, ca de obicei, avem o mulțime de programe speciale”, a declarat joi, într-o conferință de presă, Dumitru Budrala, directorul Festivalului.

Evenimentul care începe la Sibiu stă sub semnul sărbătorii. Puternic ancorat în actualitatea documentarului românesc, *Astra Film Festival* îi va prezenta în fața publicului sibian pe Cristi Puiu și Corneliu Porumboiu, în cadrul programului „Regizori ai noului val își prezintă documentarele lor preferate”. Iar în celelalte zile, „meniul” festivalului se concentrează tot pe tânăra generație. Sub auspiciile unei strategii de atragere a copiilor către documentar, organizatorii festivalului au anunțat desfășurarea programului special „Diminețile lumii”, ocazie cu care elevii din ciclul primar pot urmări pelicule turnate pentru a le educa apetitul pentru filmul de cinema. „Vom proiecta zece filme realizate în toată lumea despre copii, pentru copiii din Sibiu. Acest program se arată deja un succes, fiindcă peste 4.000 de copii s-au înscris și au cumpărat deja bilete”, a

Doi dintre cei mai importanți cinești români de azi, Cristi Puiu și Corneliu Porumboiu, cunoscuți în primul rând ca autori de filme de ficțiune, își vor prezenta la Sibiu documentarele preferate. Cum s-a născut această inițiativă? Intenționați s-o continuați la edițiile viitoare ale Festivalului?

În primul rând, pentru că, în mod paradoxal, succesul filmului de ficțiune românesc, prin ceea ce azi numim Noul Val, este datorat și faptului că regizorii au revalorizat mijloace tipic documentariste. În al doilea rând, încă persistă o percepție falsă privind acest gen, anume că filmele de ficțiune sunt FILME, creații cinematografice, și documentarele sunt mai puțin importante sau interesante, mai puțin cinematografice. Am vrut să prezentăm regizorii de ficțiune de mare succes din România, în postura de pasionați consumatori de documentar.

Ce alte programe speciale recomandați din programul Astra Film Festival 2009?

Pentru ziua de luni, 26 octombrie, vă recomand filmul de deschidere, *Carmen face cunoștință cu Borat*, o producție olandeză (iată unul dintre filmele străine făcute despre România). Este o poveste a unei familii dintr-o comunitate de romi din satul Glod, care au fost filmați pentru producția hollywoodiană *Borat!*. Sau, dacă vreți să știți unde, cum și cu ce sacrificii umane se cultivă florile comercializate în supermarketuri sau la piață, ca orice produs industrial, veniți să vedeți filmul *O afacere înfloritoare*, tot luni seara. Restul recomandărilor vor veni zilnic.

apreciat Dumitru Budrala. Doi dintre realizatorii filmelor au confirmat deja că vor veni la festival, pentru a sta la dispoziția micilor spectatori, care provin din zece școli din județul Sibiu. Tot pentru această categorie deosebită de public, Astra Film Fest 2009 include un concurs cu premii, constând în cărți oferite de editura Cartier. Această ediție a festivalului a fost precedată de un *workshop* de inițiere în producția de documentar, pentru doctoranzi în științe sociale și jurnalistică din România, Ungaria, Austria și Grecia, susținut de reputatul regizor britanic Michael Yorke. Csilla Kató, responsabilă de selecție pentru Astra Film Fest 2009, a punctat ca un aspect pozitiv prezența în festival a multor pelicule realizate de studenți. „Am avut surpriza foarte plăcută să avem foarte, foarte multe filme studențești înscrise în concurs și foarte bune. Aici concurează și filmele, dar și instituțiile unde au fost realizate, facultățile de film din Polonia, din Norvegia, din Anglia, din America. Majoritatea studenților vin să prezinte filmul lor, s-a dus vestea că aici e un festival bun pentru ei”, a explicat Csilla Kató. Participanții Festivalul Astra Film 2009 vor fi întâmpinați în foaierea Casei de Cultură de o expoziție semnată de doi fotografi români emblematici pentru anii 1930, Iosif Bergman și Emil Fisher, care va însoți caravana Astra Film până la ediția următoare. Documentare realizate de televiziuni locale din România și premiate de Fundația Soros vor rula și ele la ediția jubiliară a Astra Film Fest, în vreme ce producțiile dedicate Turciei și muzica acestei țări își vor găsi un alt loc special în agen da evenimentului.

Astra Film Festival, care continuă până duminică, 1 noiembrie, transformă Sibiu, timp de o săptămână, în capitala europeană a filmului documentar.

Anca Poernariu

A Contagious Passion for Documentary Film

Conversation with Dumitru Budrala, Festival Director

Astra Film Festival has reached an anniversary edition. What does this tenth edition of the festival you've started 16 years ago mean to you?

We made a festive programme, a very rich one for this celebratory edition. It is a great joy for me and the team I'm working with to see many others contaminated with the passion for international documentary films, those showcasing daily things and mentalities from all over the world. There are thousands of people coming to Sibiu from all over Romania as well as from abroad (Australia, India, the US, and Europe), and the Casa de Cultura here becomes

for the week of Astra Film Festival a "church of documentary cinema" (as Michael York called it). This is a wonderful thing, a great satisfaction after working for over a year in order to prepare this complex event.

Everybody knows: 2009 is a crisis year. How do you as director of the most important documentary film festival in Romania perceive the effects of economic recession?

True, we've had some startling answers regarding financial support – with the economic crisis as explanation. I then understood that those were just excuses, moreover they were lame ones, like that coming from the Minister of Culture, who has in this time of crisis given away huge sums to certain festivals, millions of Euros, and derisive amounts to others, including us. It would be great if Romania got to the European manner of distribution of public funds for culture, and project were evaluated wholly, so that results would not depend on the whims of ministers who land offices and then divide the money as they please. And one more thing: we find it encouraging that in a time of crisis our festival file has competed in Brussels with thousands of festivals from all across Europe and we didn't have to go there with blood pudding or any other local wonder. Astra Film Festival was selected on the grounds of the results in file requesting financing from Media Desk (European funds destined for financially supporting European festivals). In 2009, 43 festivals all over Europe were financed, two of which were Romanian: Astra Film Festival Sibiu and TIFF Cluj.

This year too, the Festival offers numerous events, some dedicated to Romanian documentaries. Why the special attention to autochthonous films and what are your expectations for these events?

First, in order to bring to maximum attention the Romanian documentary as a cultural product. For the past 20 years around 170 Romanian documentaries (Romanian productions about Romania) have been produced. Just this simple figure can in itself be a warning signal: there are very few Romanian documentary productions about Romania! And these films are not known in Romania! For instance, please count the Romanian documentary films you know... Our plan for this special programme is a discussion covering the general issues (the lack of a promotion system, of financing, of coherent policies and legislation etc., all of which have lead together toward the present situation), but also the achievements in the field; and then we hope to see the resources behind the organizations and agencies helping Romanian documentary cinema development, what are the plans and projects, as well as try and move things for the better.

Two of the most important contemporary Romanian filmmakers, Cristi Puiu and Corneliu Porumboiu, known primarily as fiction film authors, will be in Sibiu to introduce their favourite documentaries. How did this initiative come to be? Do you plan to continue it for future editions of the Festival?

First, it came out of the fact that the success of present-day Romanian fiction film, through what we now call the New Wave, is significantly indebted to directors revalorizing methods peculiar to documentary filmmaking. Second, there is still a skewed perception about the genre, namely that fiction films are FILMS, cinematographic creations, while documentaries are less important or interesting, less "cinema". So we wished to show the highly acclaimed fiction directors in Romania as passionate consumers of documentary cinema.

What other special programmes from Astra Film Festival 2009 would you recommend?

For Monday, 26 October, I'd recommend the opening film, *Carmen Meets Borat*, a Dutch production (and here's one of the foreign films made about Romania). It is the story of a family in a Roma community in the village of Glod, the one were part of the Hollywood production *Borat!* was shot. Or, in case you want to know where, how, and at what human cost the flowers sold, as any other industrial product, in (super)markets come see *A Blooming Business*, also screened on Monday evening. The rest of our recommendations will be in the Festival's paper the following days.

Călăreții / Horsemen

(China, 2008)

Regia: Nancy Muquing Wu
Documentarul pornește prin a arăta felul în care locuitorii unui sat din regiunea chineză Songpan și-au întemeiat o afacere din excursiile călare, spre Podișul Tibetan, organizate pentru turiști. Majoritatea banilor astfel obținuți nu le revin lor însă, ci unor oameni mai înstăriți, care au reușit să-și construiască hoteluri în acest sat, ei fiind cei care plasează strainii ghizilor și tot ei, cei care stabilesc prețurile și modul de împărțire al sumelor câștigate. Aceasta este doar în aparență tema tratată de film, pentru că povestea se concentrează mai apoi asupra altor probleme pe care le întâmpină familiile unor astfel de „călăreți”. Exploatarea lor de către cei bogați ajunge să fie doar una dintre problemele cu care ei se confruntă.

Ne sunt prezentate, în paralel, poveștile a două familii. În prima dintre ele, doi soți în vârstă, cărora le-a murit fiul, au rămas să locuiască cu nora și cu cei doi nepoți. Bărbatul se ocupă de excursiile pentru turiști, dar, pentru că nu câștigă îndeajuns, responsabilitatea întreținerii familiei este preluată de nora sa. Femeia este încă tânără și se poate recăsători, dar bătrânii se tem să rămână singuri. Celalat fir narativ urmărește povestea unui localnic însurat cu o coreeancă. Legătura este considerată nepotrivită din mai multe motive, iar cei doi soți

trebuie să lupte cu prejudecățile altora și chiar cu propriile prejudecăți. Pe de o parte, femeii îi este teamă să-i mărturisească tatălui ei că s-a căsătorit cu un bărbat de altă naționalitate, care, în plus, are un copil dintr-o căsătorie anterioară; ea dorește totodată să aibă discuția cu tatăl ei, deoarece urmează să nască. Soțul, pe de altă parte, acceptă cu greu faptul că soția lui are altă religie. Filmul dă impresia că dezvăluie niște idei despre întâlnirea dintre două culturi, cea a coreencei de religie creștină și cea a chinezului musulman, sau despre exploatarea muncitorilor, sau despre opoziția dintre tradiție și nou fel de trai. Nici una dintre aceste idei nu este dusă până la capăt; ele se combină parcă aleatoric. Există elipse de timp și momente montate fără o legătură logică între ele, lipsind povestea de coerență, ca și cum autorul nu ar vrea nici să impună un punct de vedere asupra problemelor prezentate, dar nici să lase evenimentele să se desfășoare fără intervenția lui. Ceea ce rezultă din aceste alegeri regizorale este un documentar derutant și greu de urmărit.

Se găsesc în film câteva indicii pentru o interpretare posibilă a înțelesului evenimentelor disparate. Aceasta vine tocmai din sfidarea autorului, din refuzul de a concluziona în vreuna dintre problemele abordate, tratându-le cu egalitate sau chiar cu semi-indiferență. După ce s-a insistat asupra dilemei coreencei în a-i spune tatălui sau despre căsătorie și despre copilul pe care urmează să-l aibă, se face o elipsă în timp și o vedem pe femeie cu un bebeluș în brațe. Spectatorul nu află care a fost reacția tatălui ei, ci un fapt concret: o vede pe femeie ținându-și copilul. Indiferent de felul în care tatăl ei a primit vestea, firul firesc al lucrurilor este același. Atunci, învățătura cu care regizorul chinez vine în filmul său susține detașarea față de dificultățile vieții.

Gabriela Filippi

Competiția Internațională

Luni, 26 oct., ora 12:00, Sala A

Duminică, 1 nov., ora 16:00, Sala A

Privește viața prin ochii mei / Look at the Life through My Eyes

(Macedonia – Croația, 2008)

Regia: Marija Dzidzeva

Regizoarea croată ne oferă o incursiune într-o zi din viața unui sătuc din apropiere de Skopje, Macedonia. În Studenicani, comunitatea islamică predominantă joacă un rol important. Prima pereche de ochi prin care privim viața din sat aparține unei mame a cinci copii.

Ziua ei începe și se termină cu o rugăciune spusă în gând. În gând, deoarece femeilor musulmane nu li se permite să meargă la moschee. Mama își trezește copiii, care pleacă la școala din sat. Ea rămâne acasă, pentru că o femeie musulmană nu iese niciodată singură. Și apoi, unde s-ar duce?

Fața femeii nu ne e dezvăluită complet de-a lungul filmului, ne sunt prezentate doar prim-planuri cu ochii ei mari și căprui sau cu mâinile care nu stau o clipă: gătesc, spală, cos. Legătura cu exteriorul e reprezentată doar de clasicul televizor. Femeia se gândește la trecut, la iubirea conjugală pe care încă o mai așteaptă, dar până și gândurile i se par indecente, iar ochii privesc în jos, rușinați. Își amintește vorbele mamei, pe care și ea le va repeta fiicelor într-o zi: „Dacă soțul spune da, e bine; dacă spune nu, e răspunsul final.” Reflecțiile nu sunt făcute cu regret, ele sunt stăpânite de convingerea inoculată că așa trebuie să fie viața.

Fetele ei sunt încă prea mici pentru a purta vâl. Peste câțiva ani vor înțelege semnificația cuvântului tradiție. Și vor duce dorul educației, care va deveni un capriciu. Așa crede Zulejha, care mai are încă patru surori. Pentru ea, educația înseamnă viitor, e visul ei de a deveni actriță. Studenicani e un sat plin de vise.

Băieții visează la viața fotbalistului Ricardo Kaka, pe care speră să o aibă și ei cândva. Sau să fie actori, ca Jackie Chan. Firesc, copiii de la sat vor să meargă la școala de la oraș. Dar oare cum e mai bine să-ți duci viața? Într-o capitală în care 30% din copii vin la școală înarmați, în care-ți riști viața, sau într-un sat idilic, dar înțepenit în timp, în care îți riști visul? Satul și tradițiile lui sunt puse în pericol de noua generație. Pentru aceasta, viitorul e încă sub semnul speranței. Pentru femeile din Studenicani, care și-au trăit deja tinerețea, mai există doar resemnare. Perechea de ochi triști privește un nou răsărit de soare prin geamurile strălucind de curățenie. Și viața reîncepe...

Anca Merce

Competiție Europa

Luni, 26 oct., ora 11:00, Sala A

Vineri, 30 oct., ora 23:10, Sala B

Suflet / Soul

(Italia, 2008)

Regia: Marina Anedda

S'animu înseamnă, pentru locuitorii orașelului Sedilo din Sardinia, esența masculinității, esența legăturii sacre dintre om și cal. S'animu e curaj, spirit, îndrăzneală. S'animu este singurul lucru de care ai nevoie pentru a concura în cursa anuală Ardia, reconstituire a unei bătălii istorice câștigată de Sfântul Constantin. Cursa este mândria locală, este evenimentul despre care se vorbește tot anul, e visul tinerilor și amintirile bătrânilor. Rolul de prima bandiera („primul steag”), cel care dă startul cursei, este considerat o mare onoare. Lista candidaților, întocmită de preot și păstrată în vechea parohie, însumează ani și ani de așteptare.

Nu e greu de ghicit rolul femeilor în Ardia: ele își sprijină bărbații, se roagă Sfântului Constantin, și, mai important, fac pregătirile pentru la festa de după cursă. Ideea unei femei care să concureze în Ardia li se pare unora inacceptabilă, altora distractivă, până la un punct. Femeilor nu li se aplică conceptul de s'animu. Opiniile pline de indignare și neîncredere ale bărbaților sunt punctuate din loc în loc cu cadrul simplu al mersului ritmat al unei femei pe străzile din Sedilo. O metaforă vizuală puternică, care te face să înțelegi că și femeia e, la rândul ei, un animal de povară. Ea duce în spate idei preconcepționate și e apăsată de mândria masculină. Un vechi proverb egiptean spune că mândria și demnitatea ar aparține și femeilor, dacă bărbații le-ar lăsa un moment de răgaz.

Emanuela Piru este prima femeie din Sedilo care s-a înscris pe lista pentru prima bandiera. Crescută în șa de la vârsta de doi ani, Emanuela vrea să concureze în memoria îndrăgitei cal Andromaca, care a fost alături de ea timp de două decenii. O dorință mult prea îndrăzneată pentru constituția fragilă a unei femei, consideră ceilalți participanți. Finalul filmului se concentrează, cum era și de așteptat, pe ritualurile specifice de dinaintea Ardiei, pe nerăbdarea crescândă a cailor și a oamenilor deopotrivă, culminând cu semnalul dat de prima bandiera. În mulțimea de călăreți, individul își pierde identitatea și instinctul competitiv, și tot ce rămâne este un sentiment pur, extatic.

Documentarul realizat de Marina Anedde nu este încă un film despre drepturile femeilor într-o societate încastrată de tradiție și prejudecăți. El vorbește despre devotamentul și dragostea pe care locuitorii din Sedilo le au pentru cailor lor, pentru istoria lor, pentru religia lor. Și, nu în ultimul rând, pentru o tradiție care e supusă și ea legilor schimbării.

Anca Merce

Competiție Europa

Luni, 26 oct., ora 11:35, Sala B

Miercuri, 28 oct., ora 14:25, Sala A

Rătăciți în tranziție / Lost in Transition

(Belgia, 2008)

Regia: Thom Vander Beken

Documentarul cineastului belgian începe promițător. În noiembrie 2006, într-o mină din Serbia a fost descoperit un nou mineral, numit jadarit, care are proprietăți asemănătoare kryptonitului inventat de autorii lui *Superman*. Kryptonitul e, în benzile desenate, punctul slab al supereroului. Îi voi dezamăgi pe entuziaștii *sci-fi*, spunându-le că *Rătăciți în tranziție* nu are nici o legătură cu Superman. De fapt, cu nici un personaj cu puteri magice sau instincte trezite de păianjeni radioactivi.

Supereroii din acest film sunt, la prima vedere, oameni obișnuiți. Primul este Dado, care a crescut în Croația, dar a cărui familie a fost nevoită să se mute la Belgrad, din cauza războiului care a pus capăt Iugoslaviei. Părinții lui Dado au plecat la muncă în Germania, lucru care i-a asigurat un trai decent, dar l-a văduvit de dragostea părintească. Dado pare un tânăr puternic, capabil. Privirea este cea care-i trădează o slăbiciune sufletească, dar și modul în care vorbește despre viitor. La 70 de ani, se vede înconjurat de copii și de nepoți, un bunic cu tolba plină de povești. El nu-și critică părinții, dar nici nu vrea să le calce pe urme. Dado nu e Clark Kent, dar nici nu trebuie să fie. Într-o zi, va deveni un mare actor. El va fi un supererou doar pentru că va reuși prin propriile forțe.

Urmează un activist OBRAZ (organizație de extremă dreapta), care se teme că Serbia își va pierde valorile tradiționale și morale, că spiritul îi va fi distrus în procesul de tranziție. El crede că războiul și conflictele politice au trezit în sârbi un patriotism latent, care trebuie stârnit în continuare. Generația actuală de politicieni nu se deosebește cu nimic de cea veche, iar poporul sârb încă își caută o identitate națională. Renato Grbic este cunoscut în Serbia ca pescarul care a salvat 21 de sinucigași de la înec din apele învolburate ale Dunării. Coincidență sau destin? Întocmai ca vâslașul Caron din mitologia greacă, care cerea un ban de aramă sufletelor pentru serviciile sale, Renato cere o explicație și oferă în schimb o a doua șansă.

Fie că își făuresc visul pe o bază politică, religioasă, sau culturală, eroii filmului își caută cu încăpățănare locul într-o lume care le oferă prea puține șanse de a-l găsi. Acesta este meritul lor. Unii supereroi zboară, alții văd noaptea, își schimbă forma sau pot deveni invizibili. Dar toți au ceva în comun: o responsabilitate morală, un cod etic de la care nu se abat și credința că lumea poate fi mai bună decât este. Tu vrei să fii un astfel de supererou?

Anca Merce

Competiție Europa

Luni, 26 oct., ora 21:10, Sala A

Joi, 29 oct., ora 23:10, Sala B

O afacere înforitoare / A Blooming Business

(Olanda, 2009)

Regia: Tom Von Zantvoort
 Filmul prezintă situația localnicilor unui sat din Kenia, care lucrează în fermele de flori și în halele în care acestea sunt pregătite pentru a fi exportate în Europa. Ceea ce reprezintă florile pentru occidentali, un semn de prosperitate și candoare, dar și o afacere extrem de profitabilă pentru cei care o conduc, constituie pentru o mare parte a populației Keniei o trudă atroce, spune documentarul lui Ton Van Zantvoort. Oamenii aceștia sunt siliți să muncească chiar și 17 ore pe zi, într-un mediu toxic, fără să li se asigure echipamente de protecție. Sunt, de asemenea, nevoiți să accepte și alte soiuri de abuzuri, ajungându-se până la abuzuri sexuale, pentru a nu fi concediați. Odată șomer, șansele de a mai găsi o altă sursă de venit sunt foarte mici pentru localnici, deoarece aceleași companii, legate între ele, dețin întreaga afacere, care se întinde pe teritorii vaste. Natura socială a subiecțului îl încarcă pe Ton Van Zantvoort cu o mare responsabilitate față de oamenii pe care îi filmează, responsabilitate pe care regizorul nu o onorează. Pentru confesiunile lor, înregistrate pe peliculă, localnicii sătucului kenian își pot pierde slujba sau pot cădea victime ale abuzurilor descrise cu

minuțiozitate în film. Regizorul olandez pare să neglijeze acest aspect al problemei, rezumându-se la a arunca o „privire umanistă” – așa cum anunță sinopsisul oficial – asupra subiectului.

Cu viziunea sa, Ton Van Zantvoort urmărește să reveleze spectatorilor occidentali faptul că populațiile lumii a treia, care

muncesc în schimbul unor sume de bani infime și în condiții foarte grele, ca să însenineze existența oamenilor din societățile privilegiate, sunt, la o adică, formate din indivizi. Pentru a atrage empatia și a stimula sensibilitatea spectatorului său, autorul extrage din anonimatul maselor și prezintă câteva persoane, fiecare cu nevoile proprii, cu idealurile sale. Tocmai peste aceste nevoi și aspirații trece însă Van Zantvoort, la rândul său, atunci când le lasă persoanelor filmate și semenilor lor speranța unei schimbări imposibil de realizat, doar prin prezentarea documentarului în sălile de cinema din Occident.

Ceea ce poate schimba totuși *O afacere înforitoare* este prejudecata legată de „primitivismul” negrilor africani. Dintre cei intervievați, în cele mai multe dintre secvențe apare o femeie tânără, cu trăsături delicate, nicidecum grosolane, așa cum omul occidental are tendința să-și reprezinte fizionomia locuitorilor acestui teritoriu geografic. Felul în care femeia vorbește denotă multă cumpătare și chiar noblețe, acceptând stoic o situație care o plasează aproape de limita la care o ființă umană poate rezista.

Gabriela Filippi

Competiția Internațională
 Luni, 26 oct., ora 20:00, Sala B

Carmen face cunoștință cu Borat / Carmen Meets Borat

(Olanda, 2008)

Regia: Mercedes Stalenhoeft
 Cu toții ne dorim o viață mai bună. Căile proprii de a căpăta una e ceea ce poate face diferența între oameni. Unii visează peste măsura posibilităților de a acționa. Alții practică minciuna, înșelăciunea și furtul pentru a ajunge acolo. Alții luptă, răstăcindu-se poate, dar păstrându-și demnitatea. *Carmen face cunoștință cu Borat* descoperă exemple din fiecare categorie. E ceea ce îi dă un iz de universalitate și atemporalitate. Glod, un sat în mijlocul pustietății, undeva în România. „Glod” mai înseamnă noroi și nu e un cuvânt rău pentru a caracteriza acest loc. Un procent mare din populație e alcoolică și analfabetă. Ionela Ciorobea are 16 ani și e considerată de către săteni o „babă” deja, pentru că în Glod, fetele se mărită de la 14, 15 ani. Numai că pe Ionela nu o interesează presiunile. Vrea mai degrabă să se căsătorească din iubire. Visează să plece în Spania, unde oamenii și locurile sunt frumoase. De frică să nu prindă rădăcini în Glod, nu îi acordă nici o șansă lui Cristi, vecinul care pare a fi îndrăgostit de ea, deși acesta nu pare o partidă dezamăgitoare. Dar în Glod „nu e nimic”. Nu există nici un motiv pentru care să vrei să trăiești în acest loc. Și, chiar dacă familia lonelei este destul de înstărită în sat, Ionela visează să evadeze. Adoptă numele imaginar de Carmen. Scopul ei este să trăiască mai bine; de asemenea, e principalul „păcat”. Visarea cu ochii deschiși pare a fi un viciu de familie. Tatăl lonelei vrea să se îmbogățească pentru a ridica nivelul de trai al orașului. Când în sat apare Sasha Baron Cohen, pentru a realiza infamul

film despre un așa-zis sat din Kazahstan, în viața localnicilor se produce o adevărată revoluție. Actorul și producătorul britanic îi păcălește, luându-i în derădere în schimbul unor sume ridicole de bani, realizând o comedie al cărei profit este de ordinul milioanei de dolari. Credulitatea se exploatează. Și nu o singură dată. Un avocat american care pare mai motivat să se răzbune pentru o asuprire atavică decât să își ajute clienții promite familiei lonelei că vor câștiga o sumă imensă de bani dacă vor da în judecată compania americană de film. Îi târăște până în America, dar evident îi lasă baltă la primul eșec. La întoarcerea în sat, tatăl lonelei găsește totul pe punctul de a se prăbuși. Sătenii îl privesc cu suspiciune, nu mai are nici un sprijin, iar Ionela a suferit prima ei mare dezamăgire. Nimic nu pare a mai avea vreun sens. Dar viața se învață.

Documentând cu căldură viața simplă și surprinzătoare în același timp a unei fete obișnuite, prinsă într-o rețea complicată de relații sociale prin care trebuie să își facă drum pentru a își găsi calea, documentarul emoționează prin adevărurile esențiale la care ajunge, pe o cale premeditată sau nu. Este un film cu substanță atât prin conținutul factual, cât și prin cel semnificativ. La nivel de intrigă și construcție, poate rivaliza cu un film de ficțiune. Surprinzător, este doar jurnalul unei realități cotidiene plină de sens.

Eliza Zdru

Program Made in Romania
 Luni, 26 oct., ora 19:30, Sala A

Pasă înapoi / Back Passing

(Slovenia, 2008)

Regia: Jaro Vojtek

Documentarul se remarcă în special prin ineditul subiectului: o echipă multietnică de copii din Slovenia va participa la un turneu din Serbia, dedicat luptei împotriva rasismului. Vlado Sendrei, cel care încheagă echipa, recrutând jucători din familii „normale”, „albe”, laolaltă cu tineri romi și cu adolescenți de la casa de copii, este unul dintre cele mai „colorate” personaje ale filmului. Vlado e el însuși rom și lăutar și, în eforturile sale de manager și antrenor, pune mult suflet și entuziasm. Rezultatele de pe teren vor arăta că entuziasmul e principala calitate de antrenor a lui Vlado, însă acest lucru e mai puțin important.

Povestea în sine a selecției echipei e un subiect de film, iar atmosfera din autocar, din hotel, din casele pe unde trece Vlado e mereu înveselită de sunete de chitară. Probleme rasiale par să existe peste tot, în special în lumea adulților, însă scopul turneului e de a-i face pe puști să se cunoască mai bine, punându-i, de pildă, pe romi și pe „albi” să locuiască în aceeași cameră. Unii dintre băieți au povești incredibile, au trecut prin greutăți foarte mari, și momentele petrecute în cantonament sunt un prilej pentru colegii lor de cameră „normali” – și pentru spectatori – de a afla o parte din aceste povești.

Un moment inedit, surprins de camera de filmat, este acela al discuției dintre un tată rom muzician și fiul său, înainte ca acesta din urmă să plece în turneu. Tatăl

încearcă, mai întâi, să-și convingă băiatul că viitorul său trebuie să fie muzica, nu fotbalul, că din muzică se trăiește mai ușor, pe când fotbalul e costisitor. Bărbatul își vinde apoi bijuteriile, pentru a-i cumpăra copilului pantofi de fotbal, și își însoțește, cu chitara la gât, fiul în turneu. Un alt moment tensionat e acela în care telefonul antrenorului dispare – poate a fost pierdut sau poate a fost furat, chiar de cineva din echipă. E apreciazabilă, în acest punct, diplomația cu care procedează Vlado Sendrei față de copiii pe care-i antrenează.

Ceea ce se petrece, așadar, pe teren e mai puțin important, contează prilejul pe care-l au acești copii de a se cunoaște mai bine, de a locui și de a juca împreună. Pentru unii dintre ei, în special pentru cei mai săraci, aceasta ar putea fi o oportunitate de a începe o carieră de jucători profesioniști. Și, prin intermediul

lui Jaro Vojtek, al 12-lea jucător al echipei suntem chiar noi, spectatorii filmului.

Cătălin Sturza

Competiția Europa
 Luni, 26 oct., ora 22:50, Sala B

Once upon a Train

(UK, 2008)
Directors: Mădălina Roșca & Vlad Petri
One could say that Romanians are somewhat superstitious. Many believe in things that are beyond their capacity to comprehend or explain. An eloquent example is to be found in this very film: a man in the

train, taken over by a sudden feeling of awe, lectures the girl holding the camera on the compulsory nature of faith. He lacks the slightest shadow of an argument that would convince the sceptic girl. Nevertheless, he is absolutely convinced that what he is telling the girl is the supreme truth.

In almost the same manner, Romanians believe that one must welcome New Year's Eve in the best of shapes: nice, clean, at peace with oneself, money in the pocket and most importantly, in a stable place, and in no way on the road. Against common sense, the filmmakers set out on a trip during New Year's Eve, cameras on their shoulder, taking the passenger train that crosses the country, asking themselves: given the superstition mentioned above, what will drive

people to mess with their fate and jump in a train on the very night that is less advisable to go on a trip? Maybe necessity? Trouble? A tragedy? Grief? Joy? Good question.

An old woman has just lost her sister-in-law. A young woman fought so badly with her man that she decided to leave immediately for her parents', right on New Year's Eve. A man is running away from loneliness, searching for someone to share his time with. Gypsies are singing, as always. Everything for them lies outside of time. A man lost his child immediately after having killed a woman. Just a coincidence? Ask the man preaching faith in the next compartment. What *Once upon a Train* does is to steal a very fragile moment from the lives of some strangers met by chance on a train, somewhere in Romania, on a turning point in time. The stakes are very high and the result could turn out to be grand. But the look of the filmmakers is sometimes too intrusive and pushy, as if everything they see is to be devoured, as if all things on the train are a feast that must give itself to their cameras. Much of the effect of this film, that could have gained a lot of poetry, had it employed a little bit of detachment, is lost because of the presence, all too accentuated, of the filmmakers' "voices". It is an ingenious film in what it sets out to achieve, but a little hasty, and much too "verbal".

Eliza Zdru

Student competition

Monday, October 26, 4:30 p.m., Hall B

Friday, October 30, 10:30 a.m., Hall A

Me and My Life without Some Things

(Romania, 2007)

Director: Ilija Piperkoski

On his way to graduating from the National Film University in Bucharest, the young Macedonian director Ilija Piperkoski has come upon a great story – the kind that one could hardly imagine or make up. He is following Dragoș Dumitru, now a student of the Acting Faculty of the same University, as the young Rom unfolds bits and pieces of his past life, his hard times growing up, his difficult relationship with his mentally ill mother and his search for a father he's never known. Lean and generally contained, Dragoș is a compelling protagonist. He speaks of atrocities – mother starting to drink and going mad following the separation from his father and the loss of her job, her attempts to kill him, neighbours' interventions and then his mother being committed to a mental hospital, growing up mostly isolated, being adopted into a nicer and more well-to-do family, mother setting her apartment on fire... His confessions are interspersed with brief talking-head interventions from some of his acquaintances, recounting their interactions with him and filling up the puzzle of his childhood and teenage years.

He has that quiet and restrained demeanour peculiar of people who have been through the worst and somehow found the strength to come up whole on the other side; and the straight long takes of him on the steps of a building or sitting on a bench in front of grey apartment houses add to the poignancy of the storytelling.

Then the film moves on to introduce the mother – a dishevelled greying and delirious vagabond roaming the streets. A third segment, "Us", is mostly a long shot of mother and son, fresh from university, smoking and trying to have a sort of conversation in the sparsely furnished apartment she lives in. There's love, but also tension and the frayed attempts of connection between an impetuous youth and an old woman partly out of her mind who can't seem to finish a sentence or truly sing the song her son would so much like to hear.

Throughout Dragoș's greatest wish is to finally meet his father and talk to him at least once, which leads both character and the invisible director on a journey to the countryside, where they meet some relatives. However, as the expected closure draws nearer, the boy's feeling get more jumbled up and hesitations and second thoughts creep in. And so, by the final anticlimactic part, "Him...?", which finds an expectant

Dragoș on a derelict street in a city in the other corner of the country, the resolution of this harrowing emotional quest might not be exactly the one you'd come to expect or desire.

Carmen Mezincescu

Student competition

Monday, October 26, 1:45 p.m., Hall B

Saturday, October 31, 10:50 a.m., Hall B

Ivetka and the Mountain

(Czech Republic, 2008)

Director: Vit Janecek

"Two girls from the village of Litmanova in North-East Slovakia, Ivetka (11) and Katka (12) had a vision: the Holy Virgin appeared in a wooden cottage up in the Zvir mountain." – and this is how the story starts, presented by the Czech director Vit Janecek, who tries to avoid the fanatically-religious, dramatically-slushy and commercially-funny emphasis this subject usually involves. It is true that the character herself, Ivetka – the other girl having refused to appear in this documentary, due to unpleasant experiences with the media – is far from cliché, both in fact and thought. Although she did not come from a family with strong religious beliefs, the young girl discovers by herself the need for Divinity, being already indignant at the shallowness of the Church and the other religious practices. Although what had happened to Ivetka did not only create a certain level of notoriety around her, but around the whole village itself, the young girl had serious problems with her self-discovery, with relating to everything that the exterior world means – parents, friends, the local religious community, the media etc., all these culminating with a suicidal attempt.

The director worked in a somehow subtle way for helping us understand what this sort of mystique experiences involve: the interviews with the pilgrims from Litmanova question not only the natural human need of having a place loaded not only with palpable and visual beauty, but also spiritual, a place where, after all, it does not matter that it hosted divine apparitions, but that it offers a perfect environment for soul tranquillity, for meditation and ethical correction. On the other hand, the society's perception of Ivetka's situation could not miss from the story, which is her transformation in a customary presence at all the religious events taking place around the area, where she started lecturing right after the very first apparitions, and she usually quoted from Virgin Mary's words (which, by far, were no revelations, for instance the advice given to the villagers to read the Rosary daily in order to have a rich harvest that fall), where people of all ages stood in line in order to be blessed by Ivetka and, last but not least, the media hysteria. It is also brought into discussion the Church's opinion and its somehow difficult situation of having to take a position towards the epiphanies.

The whole story is structured on a chronological narrative line, kept by Ivetka, it has a climax (her disorientation, her running away attempt and the suicidal issue) and a happy ending (her wedding), and also a simple, but very honest message – Ivetka also tells up how she realized that anything can happen to anyone, this "anything" being dramatically variable like the change from the direct contact with Divinity to the extreme spiritual obscurity of suicide. All these presented in a simple, sincere and watchable handling.

Carmen Dîrvari

Europa competition

Monday, October 26, 10:25 p.m., Hall A

Sunday, November 1, 8:10 p.m., Hall B

My Beautiful Dacia

(Spain – Romania, 2009)

Directors: Julio Soto & Ștefan Constantinescu

There was a time not long ago when the barely disguised Renault that the Colibasi plants were manufacturing was about the only car one could see on Romanian roads. So it's not that weird or surprising to see a duo that's only ½ Romanian (visual artist Ștefan Constantinescu – *Dacia 1300, My Generation; Passagen* – and Spanish documentary filmmaker Julio Soto Gulpide – *Radiophobia*) choosing said car as national symbol and engine / pretext for the story of Romania during the last four decades, from the promises in the beginning to the post-revolutionary decline and finally the time when Renault actually bought the brand, and then turned it into a highly successful one on developing markets. The movie has a circular structure, starting with the recent "Rattler" programme – the one offering rewards for giving one's old and used cars away to be terminated. Against the background of twisted metal which is all that's left from hundreds of such cars, one witnesses the conversation between a representative of the factory and the owner of one old car – about the huge importance obtaining one such vehicle, after years of waiting, held at the time. Next are systematic steps through the phases of the automobile's, and implicitly Romania's history.

The directors employ a series of shots from inside the cars, which function in and of themselves as narrative devices, cutting between stories; and everything is emphasised by the motif-shots of TV images succinctly defining each period. And so in the 70s ("Milk and Honey") we have the enthusiastic voice of the speaker announcing the opening of the plant and the manufacture of the first cars, seen as "for the young conscience of the new type of man who will accomplish the dream of a modern free and heroically-sized society" (!). Later, in the 80s ("The End of a Dream"), there's the same singsong voice, this time in praise of the Steaua football team's victory against FC Barcelona – promptly followed by footballer Miodrag Belodedici's story about his escape in a Dacia to the then more western and friendly Yugoslavia, toward the end of the Ceausescu era.

The December 1989 Revolution is marked by the tale of Nicolae Petrisor, who was taken hostage in the running dictator's car, with Ceausescu's wife and their special services bodyguards – and this is a character still haunted by that affair, still watching recordings of his old witness testimony. The 90s ("Skeletons in the Closet") begin with images of the University Square and Cristian Paturca's *Hymn of the Hoodlums*, promptly followed on the screen that nobody is watching anymore by images of the miners' coming to the capital and then by what could be the cutest story in the film – that of the enterprising man who turned his Papuc Dacia into a hearse... For the 2000s ("Let's Go Home"), there are also the two brothers going towards Spain to work in their own ancient Dacia 1300, as well as the touching lady from the elevator toward one of the most famous clubs in Bucharest ("Laptaria") who is sewing arrases of all models of Dacia. In short, beyond some directorial artifices like recurrent fade-to-blacks and freeze frames, this is a pretty clean story, somewhere between nostalgia, lucidity and cynicism – and not just about a car, but also of bygone worlds.

Carmen Mezincescu

Student Competition

Monday, October 26, 4:45 p.m., Hall B

Tuesday, Oct. 27, 1:30 p.m., Hall B

A Blooming Business

(The Netherlands, 2009)

Director: Tom Von Zantvoort

A Blooming Business documents the situation of natives in a Kenyan village, who work in flower farms and halls in which the product is arranged in order to be exported to Europe. Flowers, which for buyers in the West represent either a sign of freshness and candour – a pretty colourful and fragrant caprice –, or an extremely profitable business for those who run it, are an atrocious labour for most of Kenya's population, according to Ton van Zantvoort's documentary. The people are constrained to work up to seventeen hours a day, in a toxic environment, not secured with any protection equipment. They are also forced to accept other abuses, even sexual ones, in order to keep their jobs. Once unemployed, the native workers' chances to earn enough to make a living are very low, since the very same companies, bound to one another, hold the whole business, which stretches over vast territories.

The social nature of the subject burdens Ton van Zantvoort with a large responsibility towards the people he films, and he doesn't honour it. Their film-witnessed confessions might get the natives in the Kenyan village to lose their job or fall victims to abuses (which are thoroughly described in the film). The Dutch director seems to neglect this side of the problem, and only casts a "humanistic look" at it – as the official synopsis puts it.

Tony Van Zantvoort wants his vision to point out to his western viewers that third world people, often working for infinitesimal wages in very harsh conditions to make things brighter for those in privileged societies, are also made up of human beings. In order to get the viewer to empathize and to stimulate his/her sensitivities, the director extracts a few people from the anonymous masses and then introduces them, each with their own needs and ideals. And it is precisely those needs and ideas that Van Zantvoort himself passes by when he gives his interviewees the hope of a change that is impossible to make just through screening his film in cinemas across the Western world.

However, there is something *A Blooming Business* might help change – the lingering prejudice about the "primitivism" of Africans. Among those talking, there is in various shots a young woman with delicate features, in no way coarse, like those by which people in the West still tend to visualize the physiognomy of the inhabitants of this territory. The woman speaks in a very measured, even noble manner, stoically accepting a situation that places her close to the limit of what a human being can put up with.

Gabriela Filippi

International competition

Monday, October 26, 8:00 p.m., Hall B

Carmen Meets Borat

(The Netherlands, 2008)

Director: Mercedes Stalenhoef

Each and every one of us dreams of a better life. The different ways in which people strive to get one is what sets us apart. Some dream way beyond their capability to act. Others lie, deceive and steal to get to where they want to. And yet others fight, losing their way, but keeping their dignity. *Carmen Meets Borat* discovers examples from each category. It's what gives it a sense of universality and timelessness.

Glod, a village in the middle of nowhere, somewhere in Romania. "Glod" also means mud, which is a pretty good word to describe this place. A high percentage of the population is alcoholic and illiterate. Ionela Cioroabea is 16 and is already considered an "old woman" by the villagers because in Glod, girls get married at 14 or 15. Only Ionela doesn't care much about the pressure. She's more interested in marrying for love. She dreams of going to Spain, where the people and places are nice. Afraid not to get stuck in Glod, she dismisses Cristi, the neighbours' boy who seems to be in love with her, although he doesn't seem such a bad catch. But "there's nothing here in Glod". There is no conceivable reason to want to live in this place. And even if Ionela's family is pretty prosperous in Glod, Ionela dreams of escaping. She adopts the imaginary name of Carmen. Her goal is to live a better life. It is also her main "sin".

Daydreaming seems to be a family vice. Ionela's father wants to get rich in order to make his village a better place to live in. When Sacha Baron Cohen arrives here to shoot his infamous film about a so-called village in Kazakhstan, the lives of the villagers undergo a major change. The British actor-producer fools them, mocking the whole village in exchange for a ridiculous sum of money, making a movie with millions of dollars profit. Credulity gets exploited. And not just once. An American lawyer, more interested in avenging an eternal oppression than in helping his clients, promises Ionela's family to win a very large sum of money if they will sue the American film company. He drags them to America but of course abandons them after the first failure.

Returning to the village, Ionela's father finds everything on the verge of collapse. The villagers eye him suspiciously, as he lost all support, and Ionela has suffered her first big disappointment. Nothing seems to have meaning anymore. But life is learnt through mistakes.

Documenting with warmth the simple yet surprising life of a common girl, caught in a complicated web of social relationships through which she must find her way, the film *Carmen Meets Borat* is touching because of the essential truths that it reaches, be it in a premeditated or accidental way. Both the factual and the significant content have substance. In what the intrigue and the construction of this film are concerned, it can compete with any fiction. Surprisingly, it is just the diary of a day to day slice of reality, only one full of meaning.

Eliza Zdru

Made in Romania programme

Monday, October 26, 7:30 p.m., Hall A

Micile dimineți ale lumii

E reconfortant, dacă tot vii la proiecții la prima oră a dimineții (8:30), în chiar prima zi a festivalului Astra Film, să intri în sala mare a Casei de Cultură și să o vezi plină-ochi, de la primul la ultimul rând, cu copiii! Veniți cu toții, grupați pe grădinițe și școli și însoțiți de câte un adult, să vadă filmele din seria „Les Petits matins du monde” – dimineți „de / în familie” din cele mai variate și îndepărtate colțuri ale lumii. Și e greu să nu intri în ritmul și atmosfera pe care bucuria și prospețimea lor le impun – aplaudând frenetic de la promo la fiecare generic al unui nou episod, topăind și gângurind zgomotos când printre imginile citadine new-yorkeze se strecoară și câte un animăluț stingher, pilit prin iarbă; ori, în mult mai ruralul și micul oraș senegalez Saint-Louis, dai cu ochii, la ușa micului apartment de o cameră al familiei alese, de o căprioară priponită.

Da, copiii văd altfel lucrurile și uneori par să se bucure mai mult și mai direct / fâțiș / fără fasoane decât noi cei mai îmbătrâniți / titrați. Iar programul acesta, „Diminețile lumii”, le-a fost special dedicat la această ediție Astra Film Festival – pentru a le face cunoștință cu diminețile unor familii aparent obișnuite din cu totul alte zone și colțuri ale planetei. Proiect deopotrivă educațional și excitant pentru cei mici, care absorb și trăiesc parcă la altă intensitate planurile și experiențele altere oferite.

„Mi-a plăcut cel cu New York, pentru că eu dintotdeauna am vrut să merg în America”, ne-a spus entuziasmat Raul, de la Școala 16. La fel de fascinați de „tărâmul tuturor posibilităților” au fost și un grup de băieți simpatici și puși pe vorbă de la Școala Nr. 9 „Mihai Eminescu”. Toți se înghesuiau să îmi spună cât de mult le-au atras atenția vapoarele de pe râul Hudson și „blocurile de 100 de etaje”. La fel de mare succes a avut și episodul din Mexic, acesta fiind, însă, mai popular în rândul micilor domnițe, care au mărturisit serioase că nu le-ar fi deloc frică să locuiască lângă un vulcan activ. Învățătorii și ceilalți adulți care i-au acompaniat pe copii au fost deopotrivă încântați de inițiativa festivalului Astra Film, considerând-o un demers îmbucurător pentru a-i aduce pe cei mici la cinema, precum și de posibilitatea de a le face cunoștință cu audio-vizualul de calitate.

E ușor să înțelegi atracția New York-ului și chiar pe cea a exotismului mexican; și e, probabil, la fel de explicabil că egal ex-centricul episod senegalez nu a avut nici pe departe la fel de multă priză în rândul copiilor: o lume săracă și mult mai vizibil/ direct diferită de a noastră / a lor și de celelalte două prezentate în acest prim calup, atât din punct de vedere cultural, cât și religios și, mai ales și mai important pentru cei mici, vizual și vestimentar „străin” într-un mod evident, făcând regăsirea în ritualurile matinale și empatia mult mai dificile. Pe de altă parte, e foarte posibil să le rămână imprimată undeva în minte și chiar să poată, eventual și în timp, deschide drumul unor întrebări și curiozități diferite.

Cum mulți dintre copii au spus că ar prefera oricând să revină la proiecții decât la banalul program școlar, ne așteptăm să îi vedem la fel de entuziași și la proiecțiile din zilele următoare.

Carmen Dirvariu

Carmen Mezincescu

